

■ Rozhovor týdne s

**Petrem Hankou, předsedou
Zelinařské unie Čech a Moravy**

V jaké fázi je u nás nyní sklizeň zeleniny a jak vypadají porosty?

U zelinařů nyní vládne mírný optimismus. Deštivé počasí pomohlo zlepšit stav porostů a většina jich je ve velmi dobré kondici. Dá se tedy očekávat slušný výnos, minimálně na úrovni loňského roku. V současné době pěstitelé sklízí z venkovních ploch ředkvičky, saláty, natovou i řezanou cibuli, mrkev, kedlubny, zelí, květák, hrášek, začínáme sklízet celer, cukety, brokolici. Naplno se rozjela také sklizeň velmi raných brambor, které drží nad vodou ekonomiku mnoha zelinařů. Produkční skleníky, kterých máme jen kolem padesáti hektarů, dodávají na trh převážně rajčata v prémiové kvalitě.

Může případně letní sucho a vysoké teploty sklizeň zkomplikovat?

V tuto chvíli se obáváme spíše živelných pohrom, nebo přívalem srážek než sucha. Dobře založené porosty jsme schopni udržet v kondici doplňkovou závlahou. Bez ní je ekonomické pěstování zeleniny poslední roky nemyslitelné.

Máte už dostatek zahraničních pracovníků?

Zatím ne. Průběh vydávání víz pro ukrajinské brigádníky je sice podle mých informací nastartován. Problém je ale v tom, že pozdním otevřením hranic byla dříve vydaná tříměsíční víza za polovinou své platnosti a ukrajinským pracovníkům se nevyplatilo na tak krátkou do Českou republiky přijet. Jejich náklady na cestu jsou poměrně značnou položkou, a tak čekají na nová víza. A to je teď velký problém. Záleží na tom, jak rychle dokážou zahálená vízová centra všechny žádosti zpracovat. Předpokládali jsme, že sektor bude na sklizeň letos potřebovat zhruba tři až pět tisíc zahraničních pracovníků. Aktuálně nám jich chybí odhadem patnáct set, ve špičce až dva tisíce.

Nemohou vypomoci tuzemští brigádníci?

Nabídky máme a snažíme se je využít, ale moc se nám to nedaří. Potřebujeme brigádníky na delší dobu než jeden nebo dva týdny. Sklízňové práce jsou poměrně kvalifikované, je třeba dodržovat přísné standardy a běžně trvá týden i víc, než brigádníky zaškolené. Navíc pracujeme o víkendech, prakticky za každého počasí, od dubna do listopadu. Takhle práce není pro každého...

Ceny dramaticky rostou, co to znamená pro naše zelinaře?

Současné astronomické ceny zeleniny jsou pro nás obrovským problémem především do

budoucná. Ceny zeleniny jsou nyní téměř shodné s cenami třeba v Německu, přitom naši spotřebitelé mají jen třetinovou kupní sílu. Květák za devadesát, petržel za osmdesát, nebo cibule za pětadvacet se staly luxusním zbožím! Tohle dopadá zejména na nízkopříjmové skupiny obyvatel, mladé rodiny s dětmi, pro mnoho z nich se zelenina stává nedostupným luxusem. Přitom lidem léta říkáme, jezte zeleninu, starejte se o své zdraví, a pak nejsme schopni zajistit cenově dostupné alespoň základní druhy, jako je cibule, kořenová zelenina, zelí. Prudký nárůst cen má totiž kromě nedostatečné nabídky i další příčiny. Jednak je to cenotvorba obchodních řetězců. Pro orientaci, prodejní cena zeleniny v řetězcích běžně činí kolem padesáti procent nákupní ceny. Takže při nákupní ceně pět korun je prodejní deset korun. Při nákupní ceně 40 korun už je to korun 80. V běžném roce tahle násobíka funguje docela dobře a pomáhá nám vyrovnávat výkyvy v nabídce. Při extréměch na obě strany je to moc. Extrémně vysoké, ale i extrémně nízké ceny jednoznačně škodí. Druhý problém je vysoká sazba DPH u potravin. Ta se pohybuje ve většině evropských států mezi pěti a osmi procenty, u nás máme patnáct procent, vyjma čepovaného piva... Třeba Německo DPH dočasně snížilo z osmi na pět procent jako řešení ekonomických dopadů pandemie. Musíme začít o těchto věcech jednat jak s řetězci, tak i se státem a najít cestu, jak zajistit cenově dostupnou zeleninu, ovoce, nebo třeba brambory.

Plánují zelinaři v dohledné době nějaké větší investice?

Když máš moc peněz a nevíš co s nimi, dej se na zemědělství... Tohle u zeleniny platí dvojnásob. Zjednodušeně, nejnáročnější investiční celky v zelenině jsou závlahy, sklady a skleníky. V oblasti závlahových systémů zatím žádné větší investiční akce připravené nemáme, potřebujeme pomoc státu – zjednoduší legislativu, pomoc s investicemi. Pro představu, pro pokrytí ročního vláhového deficitu sto milimetrů je třeba na každý hektar postavit zdroj o využitelné kapacitě tisíc metrů krychlových. ČR schází přes sto tisíc tun chlazené skladové kapacity jen pro základní druhy zeleniny, přitom ekonomika skladování dlouhodobě moc nevychází. Potřebujeme postavit další desítky hektarů produkčních skleníků...

Tyhle projekty mají jedno společné. Jejich realizace je ve většině případů přímo závislá na investičních podporách. V letošním mimořádném kole Programu rozvoje venkova je na investice pro citlivé komodity alokováno osm set milionů korun. Tohle je účinná pomoc. Jsme v produkci zeleniny na obyvatele poslední v Evropě a je nutné to změnit. Protože bez zeleniny dobrý guláš ani svičkovou neuvaříš.

Oldřich Příbík

Krmiva pod kontrolou

Inspektoři Ústředního kontrolního zkušebního ústavu zemědělského (ÚKZÚZ) provedli v loňském roce 2028 kontrol. Z celkového počtu vykonaných kontrol bylo v prověřovaných provozech zaznamenáno celkem 35 závad neodstranitelných v průběhu kontroly. Ve srovnání s rokem předcházejícím došlo k nárůstu o 16 procent. Na základě zjištěných deliktů bylo s odpovědnými osobami vedeno 31 správních řízení a souhrnná výše uložených pokut dosáhla 336 tisíc korun. Informovala o tom tisková mluvčí ústavu Ivana Kršková.

Oldřich Příbík

Nejvíce kontrol proběhlo u dodavatelů krmiv, celkem 602, provýrobci bylo zkontrolováno 559, dále 352 registrovaných výrobců krmných směsí a 255 schválených výrobců.

Pro ověření bezpečnosti a jakosti inspektoři odebrali a v akreditovaných národních referenčních laboratořích ÚKZÚZ nechali analyzovat více než tisíc vzorků krmiv, z tohoto počtu bylo 62 vzorků krmiv pro domácí zvířata a celková suma laboratorně provedených ukazatelů, které měly vliv na hodnocení krmiv, překročila 29 tisíc stanovení.

Podle Krškové provozovatelé nejčastěji nedodrželi deklarované hodnoty doplňkových látek, jako jsou stopové prvky, či vitamíny, méně často pak porušili limity maximálního obsahu nežádoucích látek v krmivu, včetně případů křížové kontaminace krmiv rezidui kokcidostatik či

■ Klíčové informace

- ÚKZÚZ provedl v roce 2019 celkem 2028 kontrol krmiv a zaznamenal celkem 35 závad, což představuje meziroční nárůst 16 %.
- Na základě kontrol bylo vedeno 31 správních řízení a uloženy pokuty za 336 tis. Kč.
- Nejvíce kontrol, celkem 602, proběhlo u dodavatelů krmiv.

léčiv, případně překročili maximální obsah doplňkové látky v krmivech, stanovený pro jednotlivé druhy a kategorie zvířat.

Systémem rychlého varování pro potraviny a krmiva v rámci Evropské unie RASFF obdržel ÚKZÚZ podněty k prošetření případů vysokého obsahu vitamínu D₃ v krmivech pro psy, králíky a akvarijní ryby. Rovněž bylo notifikováno zjištění přítomnosti zakázané látky DDT v travině ježatce japonské či nepovolené GMO bakterie ve vitamínu B₂. ÚKZÚZ v obdobných případech dohledává a stahuje závadná krmiva z tuzemského trhu.

„V posledních letech byly ojediněle zaznamenány případy fal-

šování rybí moučky nebo pivovarských kvasnic. Nejzávažnější případy nevyhovujících krmiv se týkají ohrožení jejich bezpečnosti. Typickým případem je překročení maximálního limitu nežádoucích látek (rezidua léčiv, těžké kovy, pesticidy apod.). Ročně je zachyceno deset až dvacet vzorků nebezpečných krmiv, u kterých je primárně kladen důraz na stažení závadných šarží výrobků z trhu,“ uvedla Kršková.

Zvýšenou pozornost ústav v poslední dekádě věnuje prevenci eliminace křížové kontaminace krmiv látkami s reziduálním efektem a v případě zjištění dílčích nedostatků ÚKZÚZ uklá-

dá opatření k nápravě a ověření zvýšení efektivity dekontaminace. Tato snaha podle mluvčí přináší ovoce, což dokládá setrvalé klesající trend výskytu krmiv kontaminovaných rezidui léčiv, v letech 2018 a 2019 zaznamenali inspektoři vždy pouze jeden záchyt.

Mimo běžné kontroly spolupracují inspektoři s výrobním sektorem v oblasti prevence výskytu závad, kontrolují dodržování platných legislativních požadavků a mj. ověřují bezpečnost a kvalitu finálních výrobků. „Každoročně je sestavován plán krmivářských kontrol, a to s ohledem na potenciální rizika. V hledáčku dozoru jsou jak velcí producenti s rozsáhlým spektrem zpracovávaných aditiv i vyráběných produktů a širokou distribuční sítí odběratelů, tak výrobci krmiv pro vlastní zvířata. ÚKZÚZ zároveň vede Registr krmiv s více než 30 tisíci subjekty, které v ČR krmiva vyrábějí, uvádějí na trh nebo používají,“ doplnila Kršková.

Sněm zvolil ...

(Dokončení ze str. 1)

Zemědělci totiž stále potraviny prodávají za ceny ne o mnoho vyšší než v roce 1990, přičemž musí plnit stále se zpřísnující standardy produkce a legislativní požadavky,“ doplnil a zdůraznil, že jeho zásadní vizí je spojení názorů uvnitř komory i napříč jednotlivými nevládními organizacemi se silnou obhajobou společně diskutovaných priorit směrem k vládě a dalším institucím v ČR, tak k orgánům EU. Podle Doležala dosavadní roztržičnost poškozuje všechny zemědělce a vytváří nedůvěru v jejich práci. „Naším společným cílem musí být posílení konkurenceschopnosti celého českého zemědělství, zpracovatelského

průmyslu a dalších oborů vycházející ze silné pozice venkova, který musí zůstat důstojným a plnohodnotným místem k životu,“ prohlásil nový prezident. Ministr zemědělství ve svém vystoupení vyzdvihl práci zemědělců a zpracovatelů v době stavu nouze, kdy bylo nezbytné i kvůli utlumení paniky a strachu z neznáma zajistit trvalé zásobování obyvatel potravinami, což se úspěšně podařilo. Toman rovněž připomněl, že zemědělci do svého hospodaření zahrnují už dlouho ochranu přírody a krajiny. Právě Česká republika patří mezi země, která aktivně posiluje požadavky výrobních standardů, kde zároveň nejrychleji klesá objem prodaných pesticidů.

„Přijali jsme zákaz používání glyfosátu, ale také dotační podporu na mechanickou likvidaci plevelné řepy. Omezili jsme plochu hospodaření na erozních plochách na 30 hektarů jedné plodiny či opatření k dalšímu prohlubování welfare chovu zvířat. To vše ale s ohledem na podporu tuzemské výroby a zvyšování soběstačnosti v základních potravinách. I proto bychom například měli důsledně prosazovat stejné podmínky ve všech zemích EU, příkladem může být emoce zasažené diskuze ohledně klecových chovů nosnic,“ řekl.

Sněm také schválil usnesení ve kterém mimo jiné stanovil priority pro další období, mezi ně patří udržení výkonnosti agropotravinářského sektoru, zvyšování jeho konkurenceschopnosti na evropském trhu, obhájení

národních priorit při vytváření nového rámce společné zemědělské politiky a jeho financování, silný důraz na místní produkci kvalitních potravin, racionální podmínky pro hospodaření v krajině s půdou a vodou, opatření tlumící tlaky klimatické změny, zásadní je také komunikace s vládou ČR a ministerstvy a samozřejmě také směrem k široké veřejnosti.

Agrární komora sdružuje většímu podnikatelů v zemědělství, lesnictví a potravinářství všech forem vlastnictví a způsobů podnikání a její členové obhospodávají více než 1,6 milionu hektarů zemědělské půdy a 1,3 milionu hektarů lesní půdy. Produkují více než 80 procent veškerých komodit. Počet členů, organizovaných prostřednictvím 56 okresních, dvou regionálních a 12 kraj- ských komor, je 2748.

Otevřen nový program podpory

(fia) – Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF) otevřel minulý týden nový program Provoz 2020 – snížení jistiny úvěru. Informovala o tom tisková mluvčí fondu Barbora Šenfeldová s tím, že program je určen malým a středním zemědělským podnikům, jako jeden z dílčích opatření přijatých na podporu českého zemědělství, které bylo nepříznivě zasaženo v souvislosti s pandemií covid-19. Tento program byl již schválen vládou ČR a následně notifikován Evropskou komisí. „Ministerstvo zemědělství již v minulých měsících posílilo rozpočet společnosti PGRLF, a to i s ohledem na tento nový program, ve kterém je aktuálně alokováno

celkem 500 milionů korun. Je to okamžitá pomoc zemědělcům a v podstatě i zajištění co možná největší podpory zemědělství,“ řekl ministr zemědělství Miroslav Toman. Podle PGRLF klienti nyní mají možnost za podmínek uvedených v příslušných pravidlech daného programu čerpat přímou podporu na snížení jistiny provozního úvěru poskytnutého jimi vybranou bankou. Do programu je možné se hlásit výhradně prostřednictvím elektronického formuláře na webových stránkách společnosti www.pgrlf.cz. Zde rovněž žadatelé naleznou plné znění pravidel pro poskytnutí předemné podpory. Asociace soukromého zemědělství ČR však pova-

žuje nastavení pravidel této podpory a způsob její administrace za absurdní. Podle ní bezdůvodně vyřadil velkou část potenciálních žadatelů, kteří by tuto pomoc skutečně potřebovali, a to kvůli podmínce, že žadatelem může být pouze subjekt, který v roce 2019 podal žádost o poskytnutí finanční podpory pojištění plodin, nebo hospodářských zvířat v rámci PGRLF, uvedla asociace v otevřeném dopise, adresovaném ministru zemědělství. Tuto podmínku již dříve požadovala zcela vypustit, protože nemá jakoukoliv souvislost s koronavirem a vyřadí velkou část zemědělců, kteří například hospodaří převážně na travních porostech nebo pěstují pícniny

na orné půdě, jejichž možnosti pojištění jsou v našich podmínkách zcela minimální. „Existuje také skupina zemědělců, kteří o podporu pojištění nežádají, přestože si plodiny či zvířata standardně pojišťují. Tím šetří státní prostředky, za což byli nyní potrestáni vyřazením z možnosti žádat v rámci programu Provoz 2020,“ sdělila ASZ ČR nevidí důvod pro stanovení takové diskriminační podmínky, která zcela vyřadí velkou část subjektů zejména z řad nejohroženějších zemědělských podnikatelů, to je malých či začínajících farem. Asociace považuje také za problematické, aby formulář žádosti byl zveřejněn zároveň se spuštěním příjmu žádostí.